

УДК

Борисенко В.В., к.пед.н., доцент кафедри українознавства Чернігівського державного інституту економіки та управління

Караман С.О., д.пед.н., професор, завідувач кафедри української мови Київського університету імені Бориса Грінченка

Караман О.В., к.пед.н., доцент кафедри української мови Київського університету імені Бориса Грінченка

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ ЯК МЕТОД ДІАГНОСТИКИ

НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

У статті висвітлено теоретичні аспекти розроблення тестових завдань з курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)». Подано зразки для моніторингу мовної компетенції студентів (фонетичної, орфоепічної, орфографічної, лексичної тощо).

Ключові слова: *тестові завдання, тест, контроль знань, мовна компетенція.*

Нові реалії соціально-економічного розвитку України та динамічної зміни в освітній галузі, зумовлені формування єдиного європейського і світового освітніх просторів, посилюють значущість фундаментальної університетської підготовки майбутніх фахівців, важливим чинником якої є систематичний моніторинг якості навчальних досягнень студентів із відповідних дисциплін. Приєднання української вищої школи до Болонського процесу вимагає від викладачів вишів застосування у своїй практиці тестового контролю задля визначення якості зворотної інформації, рівня засвоєння вивченого та активної самостійної роботи студентів.

Відтак у сучасній педагогічній практиці тестові технології контролю навчальних досягнень посідають вагоме місце, підвищують мотивацію студентів до самоосвітньої діяльності студентів; сприяють оптимізації навчально-виховного процесу.

Мета статті – теоретичне обґрунтування університетського дидактичного статусу тестових технологій у процесі навчання української мови (за професійним спрямуванням), інтерпретація у практичну площину розроблених зразків тестових завдань.

Як переконує практика ефективним є тестовий контроль в умовах незначної кількості аудиторних годин, зростання частки самостійної роботи студентів.

У наукових джерелах тестування розглядається як метод і процес педагогічного вимірювання, що полягає в кількісному визначенні рівня знань, умінь, навичок, здібностей, властивостей, якостей, уявлення того, кого випробовують, з метою оцінювання зазначеного [5; с. 4].

Останнім часом проблема тестування була темою багатьох наукових розвідок, зокрема, І. Шинкарьової, О. Іноземцевої, Л. Коваленко, Г. Чанглі, Т. Бойчук, О. Чуприніна, І. Ющука, Л. Гриневич, І. Клименець, Р. Мельника, А. Миляника [1 – 6].

Студіювання наукових праць дає нам підстави стверджувати, що вчені категорію «тест» тлумачать, по-перше, як сукупність тестових завдань, дібраних за певними правилами для вимірювання певної якості [3; с. 16]; по-друге, як систему завдань специфічної форми, змісту, розташованих за зростанням складності, яка дає змогу виміряти рівень підготовки опитуваних і оцінити структуру їхніх знань [1; с. 36].

На нашу думку сучасне розуміння тесту пов'язане не з набором завдань, а з професійно укладеною, науково обґрунтованою, адаптованою і сертифікованою методикою розроблення й використання тестів.

Зауважимо, що тестові технології матимуть ефективність лише за умов їх систематичного застосування викладачем у навчально-виховному процесі вишу.

Переваги роботи з тестами полягають у їх високотехнологічності, можливості перевірки за допомогою комп'ютера, можливості забезпечення дистанційного контролю незначній кількості часу для проведення та перевірки.

Досвід переконує, що використання тестових завдань доцільне під час поточного, тематичного й підсумкового контролю знань студентів.

Ураховуючи профільність навчання, здійснення індивідуального підходу до студентів, їх творчий потенціал, нахили, здібності, навчальну підготовку, тести як одна із форм контролю засвоєння студентами навчального матеріалу можуть мати творче спрямування і різні ступені складності.

Аналіз літератури з досліджуваної проблеми дає нам підстави стверджувати, що, готуючи матеріали для тематичного оцінювання, викладач має збалансувати його за складністю: 25% - легких, 25% - складних та 50% тестів середнього рівня складності, що відобразатиме співвідношення різних за рівнем сформованості відповідних компетенцій студентів.

Практикою доведено, що досить часто викладачі вишів створюють тестові завдання самостійно, оскільки необхідний для роботи матеріал у методичній літературі знайти дуже складно.

Тому, розробляючи тестові завдання, необхідно ураховувати, що:

- умова в них має бути чітко сформульована;
- запропоновані відповіді мають однозначне трактування;
- варіанти відповідей мають бути однорідними;
- інформація одного тестового завдання не має давати відповідь на інше;
- умова, зазвичай, формулюється стверджувально тощо.

У процесі навчання української мови (за професійним спрямуванням) студентів нефілологічних спеціальностей для визначення рівня мовної компетенції розробляються і застосовуються тестові завдання, що уможливають ефективний контроль навчальних досягнень студентів. Подано зразки тестових завдань апробовані в умовах сучасної університетської освіти.

1. Мовна компетенція

1.1. Фонетична та орфоепічна компетенції

1.1.1. Знайдіть випадки порушення законів милозвучності:

I. а) підготувать доповідь; б) чуємо й говоримо; в) зі святом.

II. а) зі складу; б) з мною й тобою; в) тихі й несмілі.

III. а) надіслати у відповідь; б) надішле й запитає; в) вносить пропозицію.

1.1.2. Дзвінкі приголосні перед глухими та в кінці слів вимовляються:

а) глухо; б) дзвінко; в) по-різному.

1.1.3. Приголосний [р] буває м'яким:

а) на початку складу; б) у кінці складу; в) у кінці слова.

1.1.4. Прийменник *із* уживається:

а) переважно перед свистячими й шиплячими звуками та між групами приголосних;

б) перед свистячими, незалежно від паузи та закінчення попереднього слова.

1.1.5. У якому слові порушено орфоепічну норму?

1) повістці – [пов'іс'ц'і];

2) хустці – [хус'ц'і];

3) студентський – [студенс'кий];

4) студентство – [студентство].

1.1.6. Знайдіть правильно наголошене слово:

1) лише'; 2) неприязнь; 3) но'вий; 4) оди'надцять.

1.1.7. Знайдіть правильно наголошене слово з-поміж поданих:

1) сі'мдесят; 2) на'впіл; 3) запи'тання; 4) несе'мо.

1.1.8. Який склад є нормативно наголошеним у групах простих та складних слів?

1) ласкавий, літопис;

2) договір, здалека;

3) дистриб'ютор, український.

1.1.9. Який склад є нормативно наголошеним у групах простих та складних (основний наголос) слів?

1) приятель, маркетинг; 2) злегка, намір; 3) каталог, полілог.

Відповідь:

а) перший; б) другий; в) третій.

1.1.10. Сполука приголосних [дз] у слові *задзвонити* вимовляється як:

а) два звуки; б) один звук.

1.1.11. Згрупуйте слова *зсимулювати, здепонувати, зінтерпретувати, запелювати, збалансувати, зшити, здати, зекономити*, у яких префікс *з-* в українській мові:

а) не оглушується; б) оглушується перед глухими звуками.

1.1.12. Назвіть слова, у яких попередній приголосний перед голосним [e] вимовляється:

а) м'яко _____;

б) твердо _____;

в) напівпом'якшено _____.

1.1.13. Знайдіть випадки порушення законів милозвучності:

а) його ймення; б) під тобою; в) під мною.

1.1.14. Назвіть слова, у яких шиплячі приголосні вимовляються твердо:

а) у кінці слова _____;

б) в середині слова _____;

в) завжди _____.

1.1.15. Поставте наголос у словах *маркетинг, завдання, договір, понаднормова, розпроданий, витрати, грошовий*.

1.2. Орфографічна компетенція

1.2.1. Орфографічні норми порушено:

I. а) тривожний, критерій; б) в основному, в цілому; в) кліринг, кипарис.

II. а) тижневий; б) баластний; в) шістсот.

III. а) лимон, морквяний; б) киргиз, допомагати; в) кредитувати, результативний.

1.2.2. У двослівних географічних назвах з великої літери пишеться:

а) перше слово (Чорне море); б) друге слово (чорне Море); в) обидва слова (Чорне Море).

1.2.3. В українській мові географічні назви такого типу населених пунктів відмінюються:

а) в обох частинах (у місті Чернігові); б) у першій частині (у місті Чернігів); в) у другій частині (у місто Чернігові).

1.2.4. У географічних назвах, які складаються з прикметника та іменника:

а) не відмінюється жодна частина (за містом Кам'янець-Подільський; б) відмінюються обидві частини (за містом Кам'янцем-Подільським); в) відмінюється друга частина (за містом Кам'янець-Подільським).

1.2.5. Як правильно вживати у родовому відмінку, якщо в називному так: Ірина Економка?

а) немає Ірини Економки; б) немає Ірини Економко; в) немає Ірини Економка.

1.2.6. Як правильно вживати у родовому відмінку, якщо в називному Ілля Маньо?

а) Іллі Маньо; б) Іллі Маню; в) Іллі Манью.

1.2.7. У якому пункті неправильно подано форму давального відмінка?

1) Марії Максимчук; 2) Надії Іваній; 3) Ніні Бойко; 4) Михайлові Іваній.

1.2.8. У якому з рядків подано правильний переклад російських прізвищ?

1) Толстой, Афанасьєв; 2) Петров, Лаврентьєв;
3) Первенцев, Фадєєв; 4) Пугачьов, Мічурин.

1.2.9. Знайдіть, у якому з прізвищ допущено помилку у написанні закінчення:

1) Миколи Верниус; 2) у Тетяни Верниус; 3) Павлом Кучерею;
4) Ольгою Кучерею.

1.2.10. Яка із запропонованих відповідей є правильною щодо закінчень прізвищ у давальному відмінку однини: а) -о, б) -у; в) нульове закінчення?

- а) Іваненк... Інні, Зоценк... Ользі, Винниченк... Наталії;
- б) Борисенк... Івану, Грінченк... Якову, Демиденк... Денису;
- в) Зубенк... Сергію, Дмитренк... Валерію, Діденк... Олегу.

1.2.11. Зазначте, де орфографічні норми не порушено:

а) Верховна Рада України, майдан Незалежності; б) Національний Банк України, Організація об'єднаних націй; в) голова Верховної Ради України, голова конституційного суду України.

1.2.12. Виправте помилки у поданих словах:

- а) сам-на-сам; б) тет-а-тет; в) сама-самісінька.

1.2.13. Орфографічні норми порушено:

а) суспільно-господарський; б) суспільно-корисний; в) суспільно-політичний.

1.2.14. Виберіть правильне закінчення прізвища Муха у Д.в.:

- а) Петру Муха; б) Петру Мухі; в) Петру Мусі.

1.2.15. Усі слова в складних географічних назвах пишуться з:

а) великої літери; б) малої літери; в) перше слово – з великої (у географічній назві такого типу: а) Місто Кривий Ріг; б) місто Кривий ріг; в) місто Кривий Ріг).

1.2.16. У якому з рядків допущено помилки у перекладі російських прізвищ?

- 1) Новосьолов, Грачов;
- 2) Ігнат'єв, Белов;
- 3) Андреев, Соловйов;
- 4) Лесков, Бунин.

1.3. Лексична компетенція

1.3.1. Установіть відповідність:

1. Терміни	а) слова або вислови, властиві
2. Професіоналізми	мові певної вузької професійної
3. Жаргонізми	(соціальної) групи людей;

4. Фразеологізми 5. Книжні слова	б) слова або словосполучення, які вживаються в досить специфічній (діловій, науковій та ін.) сфері мовлення для точного вираження спеціальних понять і предметів;
	в) усталені звороти, поєднання слів, що виступають у мові як єдиний, неподільний і цілісний за значенням вислів;
	г) специфічні слова або вирази, що вживаються в мові якоїсь соціальної чи професійної групи;
	г) слова, що виражають загальнонаукові поняття, вживані у широкому, узагальненому значенні.

1.3.2. З наведених нижче прикладів стійких словосполучень доберіть:

а) термінологічні; б) офіційно-ділові; в) фразеологічні.

Мати на меті, ахіллесова п'ята, поточний рахунок, дебіторська заборгованість, взяти участь, акціонерний капітал, на макове зерня, ставити за мету, штатний розпис, протокольне доручення, накивати п'ятами, підбивати підсумки, банківський фонд, комерційна таємниця, згідно з рішенням, вжити термінових заходів, піймати облизня, відповідно до умов.

1.3.3. Сукупність термінів з усіх галузей знань, а також назва розділу лексикології, що вивчає терміни певної мови, – це:

а) термінологія; б) лексикологія; в) термінологічна система.

1.3.4. Слова та словосполучення, властиві мовленню певної професійної групи людей, називаються:

а) професіоналізмами; б) діалектизмами; в) просторіччям.

1.3.5. Яка із наведених відповідей містить загальнономовний антонім до наведених нижче слів?

Прихильник

а) супротивник; б) суперечник; в) ворог.

Професіонал

а) аматор; б) непрофесіонал; в) нефахівець.

1.3.6. Міжмовні омоніми в російській і українській мовах мають значення

а) однакове; б) різне; в) залежить від контексту.

1.3.7. З-поміж слів визначте рядок, де всі названі слова є міжмовними омонімами

а) неділя, особовий, вкладення;

б) чинний, допоміжний, атлас;

в) час, баня, луна, рибалка.

1.3.8. До українських термінів доберіть синоніми іншомовного походження

а) гарантія - _____;

б) рахунок - _____;

в) курс - _____;

г) вказівка - _____.

1.3.9. Доберіть антоніми до поданих слів

а) видатки - _____;

б) дефіцит - _____;

в) девальвація - _____;

г) прибуток - _____.

1.3.10. У яких групах слів подано пароніми?

I. а) мова, мовлення; б) людяний, людний; в) нотація, анотація;

II. а) досвідчений, освічений; б) обшукати, ошукати; в) приватний, офіційний.

1.3.11. Знайдіть синоніми до поданих слів:

Директива

- а) заклик, прокламація, апеляція, звернення;
- б) заява, маніфест, декларація, повідомлення;
- в) довідка, посвідка, посвідчення, свідоцтво;
- г) настанова, циркуляр, інструкція, припис.

Договір

- а) угода, контракт, домовленість, пакт;
- б) вимога, наполягання, наказ, запит;
- в) декрет, указ, норма, закон;
- г) промова, рапорт, звіт, реферат.

1.3.12. Якого економічного поняття стосується визначення?

I. Особа, що продає акції відразу ж після їх купівлі:

- а) кліпер; б) трасат; в) трейдер; г) дилер.

II. Надзвичайні непередбачувані обставини, через які виконання зобов'язань однією зі сторін, що уклали угоду (контракт, договір), стає повністю або частково неможливим:

- а) форс-мажор; б) кон'юнктура; в) ризик; г) корупція.

1.3.13. Виберіть нормативний варіант терміносполуки:

- а) податок на додану вартість; б) податок на додаткову вартість;
- в) податок на добавлену вартість.

1.3.14. Норми літературної мови – це:

- а) сукупність загальноприйнятих правил, якими користуються в усному і писемному мовленні;
- б) сукупність правил, викладених у "Правописі української мови".

1.3.15. Доберіть синоніми до слів іншомовного походження

- а) аванс - _____;
- б) моніторинг - _____;
- в) акумуляція - _____;

г) дефіцит - _____.

1.3.16. Які з наведених слів-паронімів мають подані лексичні значення?

Схильний іти на поступки комусь; згідливий

а) поступливий; б) поступальний; в) поступовий.

1.3.17. Підкресліть українські відповідники запозичень:

Бренд: а) знак; б) конто; в) заява.

1.3.18. Як правильно:

а) знецінення грошей; б) обезцінення грошей; в) обесцінення грошей.

1.4. Граматична компетенція

1.4.1. У якому з рядків порушено граматичні норми:

I. а) за вказівкою бухгалтера; б) зустрілися зстами претендентами;
в) дякую вам.

II. а) прийняти до уваги; б) виробничі витрат; в) найкращі прибутки.

1.4.2. Виберіть правильний варіант відповіді:

а) менеджер виконав завдання найскоріше; б) найшвидше;
в) найскорше.

1.4.3. Яка із запропонованих відповідей правильно визначає закінчення іменників чоловічого роду при узгодженні їх з числівниками 2, 3, 4?

Два (фінансист), три (бухгалтер), чотири (замовник)

а) два фінансисти, три бухгалтери, чотири замовники;

б) два фінансиста, три бухгалтера, чотири замовника;

в) два фінансисти, три бухгалтера, чотири замовника.

1.4.4. Виберіть правильний варіант перекладу:

«перед семью диллерами»

а) перед семи дилерами; б) перед сім'ю дилерами; в) перед сьома дилерами.

«с пятьюстами агентами»

а) з п'ятьюстами агентами; б) з п'ятьмастами агентами; в) з п'ятисам агентами.

1.4.5. Поєднайте правильно числівники з іменниками:

а) шість з половиною мільярди гривень; б) шість з половиною мільярда гривень; в) шість з половиною мільярдів гривень.

1.4.6. Котра година, якщо годинник показує:

7.45

а) за чверть восьма; б) за четверть восьма; в) сім годин сорок п'ять хвилин.

12.00

а) полудень; б) дванадцять годин; в) дванадцята година.

1.4.7. Офіційними назвами посад, професій і звань є іменники:

а) жіночого роду; б) спільного роду; в) чоловічого роду.

1.4.8. Виберіть правильні варіанти відповіді:

I. а) прагнути до забезпечення і покращення продукції; б) прагнути до забезпечення і покращення продукцією; в) прагнути до забезпечення продукцією і покращення її якості.

II. а) хворий грипом; б) хворий на грип; в) захворів грипом.

III. а) з ініціативи; б) по ініціативі; в) за ініціативою.

IV. а) по закінченню; б) після закінчення; в) по закінченні.

V. а) підприємство отримало великі партії замовлень; б) підприємство одержало великі партії замовлень; в) підприємство отримало велику партію замовлень.

1.4.9. Граматичні норми порушено:

а) найбільш відповідальніший; б) позадоговірні умови; в) затяжна криза.

1.4.10. Поєднайте правильно числівники з іменниками:

а) перевиконано план на 102,7 відсотка; б) перевиконано план на 102,7 відсотків; в) перевиконано план на 102,7 відсотки.

1.4.11. Виберіть правильний варіант вживання прийменника з іменником:

а) відповідь необхідно відправити по адресу; б) відповідь необхідно відправити на адресу; в) відповідь необхідно відправити за адресою.

1.4.12. У якій граматичній формі ставиться присудок, якщо підмет має числівник, що закінчується на одиницю?

а) у формі однини; б) у формі множини; в) обирається однина і множина.

1.4.13. Як правильно сказати:

а) бачити на власні очі; б) бачити власними очима; в) бачити за допомогою власних очей.

1.4.14. У яких словосполученнях порушено граматичні норми:

а) три помножити на три; б) трижди три; в) три на три.

1.4.15. Виберіть правильний варіант перекладу:

«семидесятидвухмиллионный бюджет»

а) семидесятидвухмільйонний бюджет; б) сімдесятидвухмільйонний бюджет; в) сімдесятидвохмільйонний бюджет.

Отже, використання тестового контролю на різних етапах заняття допомагає актуалізувати опорні знання студентів; швидко та інтенсивно перевірити домашнє завдання; об'єктивно визначити рівень навчальних досягнень під час підсумкового контролю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойчук Т. В. Тестові завдання із синтаксису та пунктуації простого ускладненого речення / Т. В. Бойчук // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2011. - № 25 (281). – С. 26 – 36.

2. Тести як соціальна інновація. Розмова з Лілею Гриневич // Українська мова та література в школі. – 2005. – Число 20. – С. 3 – 5.

3. Коваленко Л. Тестові завдання з орфографії / Л. Коваленко // Методичні діалоги. – 2006. - №1. – С. 6 – 8.
4. Коваленко Л. Тестуванню – так! / Л. Коваленко // Методичні діалоги. – 2006. - №1. – С. 2 – 4.
5. Мірошник С. Тестування як метод діагностики навчальних досягнень учнів / С. Мірошник // Дивослово. – 2011. - №1. – С. 2 – 8.
6. Шинкарьова І. В. Тестування як вид контролю знань з мови. 10 – 11 клас / І. В. Шинкарьова // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2007. - № 9 (121). – С. 31 – 35.

В статье освещены теоретические аспекты разработки тестовых заданий по курсу «Украинська язык профессиональной направленности». Авторы указывают на необходимость использования тестов в процессе обучения украинскому языку профессиональной направленности на экономических факультетах высших учебных заведений.

Представлены образцы тестовых заданий с целью мониторинга языковой компетенции студентов (фонетической, орфоэпической, орфографической, лексической и др.).

Ключевые слова: *тестовые задания, тест, контроль знаний, языковая компетенция.*

The article deals with theoretical aspects of test tasks creation. The author indicates the necessity of test usage in the process of teaching Ukrainian for specific purposes at economic faculties of higher education institutions.

Key words: *test task, test, knowledge check, language competence.*